

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

GESKIEDENIS V2

2022

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 9 bladsye en 'n addendum van 14 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit AFDELING A en AFDELING B, wat op die voorgeskrewe inhoudsraamwerk in die KABV-dokument gebaseer is.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

VRAAG 1: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's

VRAAG 2: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE

VRAAG 3: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE, 1989 TOT DIE HEDE

AFDELING B: OPSTELVRAE

VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA

VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE

VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE

2. AFDELING A bestaan uit DRIE brongebaseerde vrae. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, kan in die ADDENDUM gevind word.
3. AFDELING B bestaan uit DRIE opstelvrae.
4. Beantwoord DRIE vrae soos volg:
 - 4.1 Ten minste EEN moet 'n brongebaseerde vraag wees en ten minste EEN moet 'n opstelvraag wees.
 - 4.2 Die DERDE vraag kan óf 'n brongebaseerde vraag óf 'n opstelvraag wees.
5. Jy word aangeraai om ten minste EEN uur per vraag te spandeer.
6. In die beantwoording van die vrae moet jy jou kennis, vaardighede en insig gebruik.
7. Jy sal benadeel word deur die blote oorskryf van die bronne as antwoorde.
8. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar nie meer as TWEE vrae nie, in hierdie afdeling. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, is in die ADDENDUM vervat.

VRAAG 1: HOE HET DIE UNITED DEMOCRATIC FRONT (UDF) OP PW BOTHA SE HERVORMINGS IN DIE 1980's GEREAGEER?

Bestudeer Bron 1A, 1B, 1C en 1D en beantwoord die vrae wat volg.

1.1 Verwys na Bron 1A.

- 1.1.1 Wat, volgens die bron, het PW Botha se grondwetlike voorstelle met betrekking tot Suid-Afrika se parlementêre stelsel behels? (1 x 2) (2)
- 1.1.2 Definieer die term *referendum* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 1.1.3 Verduidelik wat bedoel word met die stelling: 'Dit het 'n persoonlike korttermyn-oorwinning vir Botha beteken, maar die koste was dat opposisie aan beide kante van die politieke spektrum gemobiliseer is', in die konteks van grondwetlike voorstelle in 1983. (2 x 2) (4)
- 1.1.4 Waarom, dink jy, is swartes uit die nuwe grondwetlike skikking uitgesluit? (2 x 2) (4)

1.2 Lees Bron 1B.

- 1.2.1 Haal bewyse uit die bron aan wat daarop dui dat die stigting van die UDF deur baie voorbereiding agter die skerms voorafgegaan is. (1 x 2) (2)
- 1.2.2 Identifiseer enige TWEE verskille wat in die bron genoem word, wat organisasies wat saamgekom het om die UDF te stig, moes oorkom. (2 x 1) (2)
- 1.2.3 Wat is die implikasie van die stelling: 'En ek wil 'n beroep op julle doen, al die vredeliewende mense van Suid-Afrika ... sodat ons dan die stelsel kan vernietig', in die konteks van die doel met die stigting van die UDF? (1 x 2) (2)
- 1.2.4 Verduidelik waarom 'n historikus hierdie bron as betroubaar sou beskou wanneer die stigting van die UDF nagevors word. (2 x 2) (4)

- 1.3 Bestudeer Bron 1C.
- 1.3.1 Noem enige TWEE protesaksies in die bron wat die UDF teen Botha se apartheidshervormings onderneem het. (2 x 1) (2)
- 1.3.2 Lewer kommentaar op die implikasie van die slagspreuk: 'Voorwaarts na Mensemag', in die konteks van die UDF se weerstand teen PW Botha se apartheidshervormings. (2 x 2) (4)
- 1.3.3 Verduidelik die konsep *noodtoestand* in die konteks van die algemene onrus in die 1980's in Suid-Afrika. (1 x 2) (2)
- 1.3.4 Noem enige TWEE maatreëls (aksies) in die bron wat die staat getref het om die algemene onrus wat in 1985 in die land plaasgevind het, te onderdruk. (2 x 1) (2)
- 1.4 Gebruik Bron 1D.
- 1.4.1 Waarom, dink jy, het die UDF hierdie plakkaat gepubliseer? (2 x 2) (4)
- 1.4.2 Identifiseer enige TWEE onderdrukkende maatreëls in die bron wat die apartheidsregime teen UDF-lede getref het. (2 x 1) (2)
- 1.5 Verwys na Bron 1C en 1D. Verduidelik hoe die bewyse in Bron 1D die inligting in Bron 1C ondersteun met betrekking tot die Suid-Afrikaanse regering se reaksie op die UDF. (2 x 2) (4)
- 1.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik hoe die United Democratic Front (UDF) op PW Botha se hervormings in die 1980's gereageer het. (8) [50]

VRAAG 2: HOE HET DIE WAARHEIDS-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) DIE MOORD OP DIE PEBCO-DRIE HANTEER?

Bestudeer Bron 2A, 2B, 2C en 2D en beantwoord die vrae wat volg.

- 2.1 Verwys na Bron 2A.
- 2.1.1 Wat, volgens die bron, was die hoofogmerke met die stigting van die Port Elizabeth Black Civic Organisation (PEBCO)? (3 x 1) (3)
- 2.1.2 Identifiseer TWEE protesaksies in die bron wat PEBCO, as 'n affiliaat van die UDF, teen sekere produkte geneem het. (1 x 2) (2)
- 2.1.3 Definieer die konsep *apartheid* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 2.1.4 Wat, dink jy, het die polisie gehoop om te bereik deur die PEBCO-drie te ontvoer? (2 x 2) (4)
- 2.2 Lees Bron 2B.
- 2.2.1 Waarom, dink jy, is hierdie artikel in Mei 1985 op die voorblad van die *Cape Times* gepubliseer? (2 x 2) (4)
- 2.2.2 Wat word geïmpliseer deur die stelling: '... het gesê hulle (die familie) sou nie hul soektog na die mans opgee totdat hulle gevind word nie – dood of lewend', in die konteks van hulle verdwyning? (1 x 2) (2)
- 2.3 Verwys na Bron 2A en 2B. Verduidelik hoe die inligting in Bron 2A die bewyse in Bron 2B met betrekking tot die verdwyning van die PEBCO-drie ondersteun. (2 x 2) (4)
- 2.4 Raadpleeg Bron 2C.
- 2.4.1 Gee DRIE bewyse uit die bron wat daarop dui dat hooggeplaaste politici nie verantwoordelikheid vir die moord op die PEBCO-drie aanvaar het nie. (3 x 1) (3)
- 2.4.2 Watter gevolgtrekking kan gemaak word uit Barend du Plessis se verklaring: '... Wat ek wel gesê het, was dat daar politici en hooggeplaaste amptenare was wat geweet het wat gebeur het', in die konteks van die moord op die PEBCO-drie? (1 x 2) (2)
- 2.4.3 Verduidelik die bruikbaarheid van hierdie bron vir 'n historikus wat Barend du Plessis se amnestie-aansoek navors. (2 x 2) (4)

- 2.5 Bestudeer Bron 2D.
- 2.5.1 Verduidelik die term *ontvoering* in die konteks van maatreëls wat tydens die apartheidsera deur die veiligheidspolisie teen politieke aktiviste getref is. (1 x 2) (2)
- 2.5.2 Noem die TWEE offisiere in die Oos-Kaapse Veiligheidspolisie wat die ontvoering en moord op die PEBCO-drie gemagtig het. (2 x 1) (2)
- 2.5.3 Lewer kommentaar op waarom jy dink die getuienis van die veiligheidspolisie (Gideon Nieuwoudt, Johannes van Zyl en Gerhardus Lotz) dié van die askari's met betrekking tot die ondervraging van die PEBCO-drie weerspreek het. (2 x 2) (4)
- 2.5.4 Haal 'n frase uit die bron aan wat aandui dat dit tydens die amnestieverhore moeilik was om die waarheid oor die moord op die PEBCO-drie vas te stel. (1 x 2) (2)
- 2.5.5 Waarom, dink jy, is amnestie vir die moord op die PEBCO-drie nie aan Barend du Plessis en die ander veiligheidsoffisiere toegestaan nie? (1 x 2) (2)
- 2.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik hoe die WVK die moord op die PEBCO-drie hanteer het. (8) **[50]**

VRAAG 3: WATTER MAATREËLS HET DIE SUID-AFRIKAANSE REGERING GEÏMPLEMENTEER OM DIE UITDAGINGS VAN DIE GLOBALE COVID-19-PANDEMIE TE HANTEER?

Bestudeer Bron 3A, 3B, 3C en 3D en beantwoord die vrae wat volg.

3.1 Verwys na Bron 3A.

- 3.1.1 Definieer die konsep *globalisering* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 3.1.2 Wat, volgens die bron, is die bekommernis van ekonome oor globalisering? (1 x 1) (1)
- 3.1.3 Verduidelik hoe die 'transgrensvloei' tot 'n styging in die verspreiding van die globale Covid-19-pandemie sou lei. (2 x 2) (4)
- 3.1.4 Waarom, volgens die bron, het die tyd geneem vir die verspreiding van sommige aansteeklike siektes oor landstreke heelwat vinniger geword? (1 x 1) (1)

3.2 Bestudeer Bron 3B.

- 3.2.1 Gee TWEE redes in die bron om te verduidelik waarom President Cyril Ramaphosa op 14 Maart 2020 'n nasionale ramptoestand verklaar het. (2 x 1) (2)
- 3.2.2 Identifiseer DRIE maatreëls, genoem in die bron, wat die regering op Suid-Afrikaners afgedwing het om die verspreiding van Covid-19 te beheer. (3 x 1) (3)
- 3.2.3 Verduidelik die term *kwarantyn* in die konteks van die Covid-19-pandemie. (1 x 2) (2)
- 3.2.4 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik waarom dit vir die Suid-Afrikaanse regering nodig was om 'n ekonomiese verligtingspakket vir Suid-Afrikaners in te stel. (2 x 2) (4)

3.3 Gebruik Bron 3C.

- 3.3.1 Maak 'n lys van DRIE areas, volgens die Demokratiese Alliansie, waardeur die R500 miljard-pakket verligting aan Suid-Afrikaners sou bring. (3 x 1) (3)
- 3.3.2 Noem die TWEE finansiële instellings, volgens die bron, wat President Cyril Ramaphosa genader het om die R500 miljard-pakket te befonds. (2 x 1) (2)
- 3.3.3 Lewer kommentaar op waarom opposisiepartye gunstig op die president se aankondiging van 'n bestedingsplan in reaksie op die Covid-19-pandemie gereageer het. (2 x 2) (4)

- 3.4 Raadpleeg Bron 3D.
- 3.4.1 Verduidelik die boodskappe wat deur die spotprenttekenaar oorgedra word met betrekking tot die 'noodmaatreëls' wat President Ramaphosa ingestel het om die naderende Covid-19-pandemie die hoof te bied. (2 x 2) (4)
- 3.4.2 Lewer kommentaar op die byskrif 'VOORBEREIDING VIR DIE NADERENDE STORM' in die konteks van Covid-19. (1 x 2) (2)
- 3.4.3 Wat sou die beperkings van hierdie bron wees vir 'n historikus wat die maatreëls bestudeer wat die Suid-Afrikaanse regering ingestel het om die verspreiding van die Covid-19-pandemie te stuit? (2 x 2) (4)
- 3.5 Verwys na Bron 3C en 3D. Verduidelik hoe hierdie bronne van mekaar verskil met betrekking tot die Suid-Afrikaanse regering se ekonomiese ingryping om die impak van die Covid-19-pandemie op Suid-Afrikaners te verlig. (2 x 2) (4)
- 3.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om die maatreëls te verduidelik wat die Suid-Afrikaanse regering geïmplementeer het om die uitdagings van die globale Covid-19-pandemie te hanteer. (8) **[50]**

AFDELING B: OPSTELVRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar nie meer as TWEE vrae nie, in hierdie afdeling

Jou opstel moet ongeveer DRIE bladsye lank wees.

VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA

Die filosofie van Steve Biko en die Swartbewussynsbeweging het in die 1960's en 1970's 'n belangrike rol gespeel om swart Suid-Afrikaners teen die apartheidsregime te organiseer.

Bespreek hierdie stelling krities. Ondersteun jou antwoord met relevante historiese bewyse.

[50]**VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE**

Verduidelik tot watter mate die sterk leierskap wat deur beide die Nasionale Party-regering en die African National Congress tydens die onderhandelingsproses getoon is, tot die eerste demokratiese verkiesing in 1994 bygedra het.

[50]**VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE**

Gorbachev se hervormings in die 1980's in die Sowjetunie het die politieke landskap in Suid-Afrika verander wat FW de Klerk se besluit beïnvloed het om vanaf 1989 hervormings in te stel.

Stem jy met hierdie stelling saam? Ondersteun jou antwoord met relevante historiese bewyse.

[50]**TOTAAL: 150**